

Pridplata
na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za politiku pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju.
Dopisi se nevr-
ćaju.

God. III. U Kalači

U Četvrtak 6. Studine. 1873.

Broj 25.

D J A K O V O.

G. Uredniče! Nedvojim : da će Vam se razdragat, srce kad Vam dodje ovo moje pismo do ruke ; jerbo nitko boljma nezna do Vas : kakva me je kinila od davna želja, da ovo mjesto posjetim, koje je srićna sudbina odredila da bude stanom onog Hrvata : koga je pošteno ime glasovita fama raznela na sve strane svijeta. Netrieba da Vam kažem, da o Preuzvišenu mužu djakovačkom Biskupu hoću da govorim. Čudno je ipak ostaje istinom : da se imenu ovog dičnog muža tako sljubio pojma magjarštine, kao osin s predmetom.

Magjariski novinari ako mu sjajno napomenu ime, čisto se ko stresu, budući da u njemu smatraju, gorostasna dušmanina magjarske državnosti. Ovo je čin što se nedaje zatajati, sbog toga ga spominjem.

Komu ako bi navadnim okom uzroka tražio nikad ga nebi našao. Dočim ako koraciš na polje državne politike u taj mah će ti se predstaviti. Šta su Magjari kanili prije 1848 godine načiniti od Hrvatske, o tom govori poviest. Nakana 1849. godinom ukinjena, da je 1867 godine nastavljena, o tom sviedoči Rauchova banovina.

Nakana, ta da je po djakovačkom biskupu suzbijana, to veoma osjećaju magjarski novinari, odud dakle onaj osin koji pod magjarskim suncem neprikidno prati svjetlo ime Strosmajerevo. Ovo je nepobjijena istina. Samo što je ovo najveća krivnja magjarske politike, ako se s magjarskog gledišta razmatra, i po djakovačkog biskupa najnepravdnija. Da magjari razgledaju one političke odnošaje, što su po austrijskoj carevini vladali od 1849 sve 1867 godine, takim bi uvidili : da je ponašanje hrvata odlučno sudjelovalo, na razvitak onog položaja što su ga 1867 godine okrstili dualizmom. E da se Hrvatska povela za Syrenskim glasom, što se opetovano tada pomoljavao iz Beča, teško bi se carevina austrougarskom državom nazvala ikada.

Mnogo mraka trieba da je umom magjarskim zavladalo, ako se nezna siliti : da biskup djakovački nije magjar već Hrvat. A kako bi se lahko o tom osviestio, ako bi Hrvatsku sebi tako predstavio, kako ju je poviest za tisuću godina učevala, a ne tako : kakoju je pre 1848 godinska ikoji preteranih krasnogovornika težnja, mladjem narastjaju naertala. Da ova predsudna koprina pane s oka magjarskog, onda bi se svaka glava djakovačkom biskupu poklonila, kano umnom prijatelju ugarske, i mudrom sinu Hrvatske, koji je bistrim svojim okom u prvi mah opazio obćeg neprijatelja plemenite države, sjajom krune svetog Stjepana razsvietljene ; pa je sve od počela neumorno junačke svoje sile razvijao, da ovog odbije.

Onaj tko nezna kuda teži niemac, kad pogleda na iztok i jug, neka ne zaseda državničku stoliecu, ta ako i nikad nebi razboritim okom razmatrao poviest, to bi mu ovu otkrili prvo politički sustav, 1849 godine u carevinu uveden, i tako osnovan : da bi se sve ostale narodnosti s magjarskom zajedno imale utkati u niemačku, drugo svo bez iznimke novine niemačke. Koje ne sustaju dokazivat : da su po niemštinu naravne granice u ernom i jadranskom moru. A da ove šute, onom tko po istoku i jugu putuje u susret vieu u uši one neprikidne, švabske naselbine. Tko ovo nevidi neka ne

tlači ime državničko, a tko neće da opazi toga magjaru i slavene nesmatraj svojim prijateljem !

Neima magjara komu se glava ma i malko političkim dimom napunila koji nebi tvrdio : da je magjarskog naroda glavna misia, nositi izobraženost na iztok i jug. Liepa zadaća! samo se usudjujem ponizno zamolit ove usijane glave neka izvole razsuditi : dali su ono sposobna sriedstva, što su dosele uporabljena, da se postigne odljučena plemenita svrlha ?

Svake misie, bila ona trgovačka, bila vierska — religiozna poglavita je zadaća : da sebi steće jednu pouzdanu postaju, što će joj za pristanište ili stovarište služiti. Ovako bi dakle imala činiti i kulturna misia.

Ako razgledali budemo po iztoku i jugu to će nam u oči pasti : da je za postaju u svakom pogledu naputjena rumania, Srbia i hrvatska. Da magjarski odnošaji, prama ovih postoja nisu bili cjeloshodno nemištjani, od kako je magjarsko pleme u svoje ruke primilo krmilo uprave, o tom se svaki čoviek mogo puno osviedočit, ako je magjarsko ponašanje od 1867 godine prama ovim državam razboritom pažnjom motrio. Sve je tako bilo uredjivano : da si u onim narodnostima što veće stećemo neprijatelje. Čemu rada ? ne za drugo već da turčinu ugodimo.

Ja nisam neprijatelj turčinu kao narodu, al usudjujem se pitat, imal nepristrana čovieka : koji bi smio čekati prepredjenje u turčinu ? Sva sriedstva koja ovo podpomažu biše već izcerpljena, i turska sve dublje i dublje pada, pa neima moći koja bi je mogla uskrisiti van božje. Dakle ako ugarska turčinu ugadja, onda stavlja priprike izobraženosti da se nemože ustanovit na iztoku i jugu.

Drugo sriedstvo koje nosilom kulture služi jest priznato u jeziku. A to i svako diete znade : da magjar ni ovoga ni onoga iztočna i južna jezika nije usvojio — unatoč sve je sile razvijao : da srodne onima narodnosti pomagjari. Štabiteca u komunalnim školama neima više ni katekisma, da bi se joj u narodnom bunjevačkom jeziku pridavao. Što ako one narodnosti opaze : gdje bi triebalo da se ustroje postoje za kulturnu misiu, pitam daliće svoj teren dobrovoljno ustupiti ? A svaki razborit čoviek znade : da se svaki narod ima učiti svojim rođenim jezikom, ta inglezi ni koraka nebi učinili u Asii, da se nisa poslužavali indianskim jezikom.

Ako dobro znamo magjari su sebi našli već prije 1848 godine strašilo u pauslavismu, a skoro su i drugo stekli u jugoslavii.

U onom sebi pritvaraju rusa, s kojim plaše svoju diecu, ko jednoć rimljani s Hannibalom, a u drugom sebi predočavaju ustrojenu, i razširenu jugoslavii. Pak ako se ma kakva razreda muž, sinu jedne ugarske narodnosti usudio izić na vidik : da pod svojem rođenom naravnim imenu, razastire pouku u svojem rodu, riečom il perom, tomu u mah nadiu ime pan il jugoslava, prižegu nakanu : da teži na pogub ugarske državnosti, i na podrovanje magjarske narodnosti. A da nije srce strahom zadahnjeno, i um zamračen predsudom, valjalo bi svakog ovakog muža veselo pozdravljati, kano nositelja narodne prosviete, koja će u duševnom i tvarnom obziru u korist padati ciloj državi ; kakva može biti težnja u ovakom preduzeću ? nedruga naravno :

zkvh.org.rs

već da se u istom narodu razvijaju duševne i tvarne sile po kojima će se podizati blagostanje one narodnosti, i tako ukupno cile domovine, ta nitko nesmie predpostaviti : da bi magjari želili, da se obražavaju samo sinovi i kćeri njihove narodnosti, a drugi da ostaju u nerazvijenom položaju, dakle u neznanosti, prem da svaki znade : da je samo ona država snažna i moćna : gdje su svi građani tako naučeni, da ume naravne proizvode svoje domovine onako uporabiti : da si sebi iz ovih steku najveće blago po dušu i tielo. A o tome nijedan magjar nesmie dvojiti : da se ovo samo tako može dostići : gdje se puku na vlastitom jeziku pridaju sve one pouke, koje otvaraju duh i napatljivaju srce.

A dali su ostale narodnosti u ovom obziru bile državnim putem podpomagane, o tom će suditi nepristrana poviest. Moje je samo pozornost magjarsku s ove strane zamoliti, i pitati, ako se u ovom obziru nije po razlogu uma tvorilo ? dali bi onda čudo bilo ? ako bi ove narodnosti razgledale : odkuda bi mogle pomoći zadobiti, da se i one iz tmienu u svietlost uma mogu podignuti ? Ipak ovo nebi značilo toliko : da bi se te narodnosti pridavale u ruke zlotvora državnosti magjarske. Ta ako Lutherani i kalvini primaju darove od Adolfske družine, da si pomognu svoje crkve i škole nitkomu neće doći u pamet : da ih žiguje kao izdajice državnosti ugarske radi prijateljstva niemačkog. Istim pravom mogu primati i srbi crkvene i škulske darove od svojih suviernih rusah, a rumani od talianah i francesah.

Budimo pravedni ako želimo biti slobodni reče franceski državnik, pa ako trpimo : da ban Rauch zagrebačke a diktator Majlhenyia Srbske profesore zato goni sa svojih učiteljskih stolicah : što su ovi hteli da ostaju srbi, a oni Hrvati, onda se nemojmo čuditi, ako ovi i oni idu u Petrograd Biograd ili drugud da si spase život ; ta bratjo kruha valja jisti ; pak ako ga nemožemo nabavit u rodjevoj domovini, prisiljeni žalosnim srcem sami sebe izagnamo da si ga drugud stečemo. Zar nije bilo primera već i prije 1848 godine, da su pojedini magjari ovdje nesdovoljeni priselili se u Ameriku, zar nije bilo muževah koji su za vrijeme Bachova u novinah predlagali : da se ima cio magjarski narod listom podignuti, i u Ameriku izseliti ?

Naravno zato, jerbo su uvidjali : da se onaj sustav prietio pogubom narodnosti magjarskoj. Podajmo dakle svakoj narodnosti sriedstva koja triebuje za duševni razvitak, pak smoje privezati na vijke za ugarsku zemlju. Ta prika mora ona biti nevolja, koja čovieka kreće iz svojeg zaviečaja. A priča se neda smisliti od one : koja nam strah uli je : da se smrt približuje narodnom jeziku, kada mu se pritvaraju sva vrata, kudani se ulazi u dvoranu prosvjete i blagostanja.

Šta misli ili nemisli rus to neznam. Al da mu nijedna ugarska narodnost neželj vrata otvoriti, da mu se ustanovi gospodstvo u podneblju ugarskom, o tom sam uvjeren, ko o tom, da živim; samo neka ustavna sloboda jednako po svaku narodnost uradja plod razvitka blaženstva duševna i tvarna. Ako pak silom napane na nas onda će ga sve ove narodnosti ujedinenim oružjem odbijati. Ovaki dakle panslavisam ne služi na drugo : već da sije nepouzdanost medju magjarsko narodnosti i oslablja državu, da je što laglje sahrani niemac u svoje more.

Ako bi magjari poznavali jezik jugoslavenski, takim bi uvidili : da bi neizvinljiva ludost bila od slavenski književnika, ako nebi krčili put : da svim ovim narodom bude jedna knjiga, koja se sad malom nariječja i pismena razli — kom razdieljiva. A da se ovi puci kad god pod jednom državnom zastavom sjedine držim : da se ovo nikad neće izvadjat, i stvarat, liepim glasom ili kitnastim perom, već britkim mačem, i gruvanjem topova. No hoćel se kad god naći tako hrabra i umietna ruka, ko ja će znati i moć sve ovo što je na jugu raztočeno pod jedno krmilo sabiti, to sam jedini Bog znade. Pa ako se jedanput rodi ovakav muž, toga neće današnje pripreme zaustaviti, košto nisu velikog Aleksandra, Karlu, Napoleona i Bismarka pričile. Najveća budalaština je sebi u pameti stvarat strašila, i ovima sebi i svojima žiče ogorčavat. Ta ako bi se ta jugoslavia u

dalekoj budućnosti što ju strašljivo oko sebi stvara, i bliže privlači, valjda i u ozbilnost pritvorila, ona isto tako nebi po magjarski narod propast urodila, košto talianska kraljevina nije Austrii upropastila.

Ugarska poviestnica, na svakom svojem listu razkri-ljiva dokaze : da slavian Magjaru ne prinaša smrt već spas. Slavenstvo se već u staroj prošlosti na jugu razvijalo. Ipak nema slučaja : koji bi dokazivao : da je Magjar sa slavenom rat vodio, već ako je ovaj na to po Magjaru ili niemcu usiljen bio, da svoj dom obrani od napadaja.

Sudbina nije u slavenu odredila Magjaru dušmanina, već najvierniega i pouzdanieg prijatelja. Ovo dobro znade niemac, pak zato sije mržnju medju ova dva plemena, jerbo znade : da ovih prijateljstvo sačinjava onaj najjevrstji bedem, koji mu put priči na iztok i jug.

Njegove knjige i novine zavijaju glavu magjarom neprikidno utvorom pan i jugoslavisma. A magjar nerazabira, već se daje sliepo po ovima voditi, od slaviana odieljivati, i niemcu služiti podlogom : da se na ovu naslonjajuć sigurnie izteže svoje nemilosrdne ruke i guši slaviana. Vojevo je on po ugarskoj i Erdelju i proti turčinu, al žalibože neprikidno u korist svojeg carstva i na uštrb magjara i slaviana. Da su živi Zrinjovici i Palfye oni bi nam nepobojine dokaze u obilu razvili. Da su niemci onakom izkrenosću i odanosću vojevali po ugarsku, kakom je ratovao slavian Sobijeski, sa svojih poljaci pod Bečom za niemštinu, nebi ugarska 150 godina stenjala pod igom musulmanskom.

Mislim da se nevaram, ako scienim : da na priliku ovako shvaća stvar Ugarske, slavni biskup djakovački koji od počela svojeg djelovanja uvijek je imo tu nesgodu : da su ga razsudjivajuć kao magjara a ne kao Slaviana smatrali, i po tome ga osudjivali; nakoliko se njegovo djelovanje nije s magjarskim nazorima slagalo. No da je ovaj biskup još vrhu toga smio biti i Hrvatom, to baš nikako nije u glavu ulazilo magjarom, i zato koliko je puti ovo riečom ili činom dokazao, kao pravi sin svoje rodbine i domovine, toliko su puti u njemu svojeg najvećeg dušmanina smatrali.

Velika je ovo pogriška magjara, što kako se vidi netripi uz sebe druga viera prijatelja, van takva koji svojstva svojeg naroda sasvim izuje, i u magjara se pritvori. Ovo se nemože karati ako se razgleda iz društvena obzira, al veoma škodljivim postaje ako se prinese, i na političko polje; jel onda se uzbudjuje nepoviorene s obe strane, koje nedozvoljava : da se utemelji pouzdanost, bez koje neima sloge; evo nam primera u odnošajih Hrvatski i Srbski. Nastaloje dakle krajnje vrijeme : da i magjar razgleda po svietu starom i novom pak iznadje : koji su njegovi od starina prijatelji, i kada ih je pronašao ponaša se riečom i činom prama ovih, kano sebi u svačem jednaki, i ne kao podloženi, pak će viditi : da pan i jugoslaviam nije drugo : već utvora, što mu je himbena niemačka ruka napravila.

S ovakih misli sam se G. uredničie razstao od gostoljubiva dvora biskupa djakovačkog. U kom sam našao onog muža što je veličinom svojeg imena napunio svu Hrvatsku, a iz sabora rimskog, slovensko ime razglasio po svem obraženom svietu.

Nedvojim da bi ste rada imao : ako bi vam što o njem potanje rekao. Al vi znate : da sam ja čoviek prost, koji se običaje u oči sjajnih krieposti diviti, pak zato ih neumi opisati. No na moju i vašu sriću biskup djakovački, nije stvoren po kalupu onih ljudih, koji poput izlošbene kite na jedanput zasjaju, već njegova plemenita svojstva tako su u milokrvnoj osobi spremljena : ko ona jedne savršene slike kojeg glasovitog maljara, što mu se rukotvorja čuvalu u vatikanu. Što god ga dulje motriš, i pozornim okom, pratiš njegove mudre razgovore, to ti se svaki čas svietlie razvijaju njegove osobnosti.

Ozbilna liepota, i pravda netriebaju sjajna okvira, da te začare, da Agamemnon i Ulysses nisu stekli Homera, njihove osobe bile bi mnogo veličanstvenie. Uvjeren sam dakle, da neumietnost mojeg pera nitko neće opaziti, kad pokazem djakovačka biskupa. Ako ti je srića dopala, postat

njegovim gostom, našao si u njemu domaćina, znaka naših starih slaviana; kanda te je svojim duhom nadahnio, tako te je udomio, da si takim pristao biti stranim. U sried svojih vriednih crkvenih starešina, prama kojih se ponaša bratinski, na čelu podabranih mladićah koji se sinovskom pouzdanostju savijaju okolo njega, gledaš u njemu uzor prava slavianska biskupa, po Bogu izazvana, i na stolicu djakovačku postavljena, da u sried Hrvatske uskrisi znatnost u jugoslavenskoj Akamedii, i sveučilištu, da uzbuđi umjetnost u narodnom museu, pa iz groba podigne umjetno graditeljstvo po svojoj, u slogu rimskom k nebu uzdignutom biskupskom crkvom.

Poviestnik koji uzme pero da mu sastavi spomenik moraće ići u Rim, u Beč, Peštu, Prag, Zagreb, Biograd, Cetinje, Sarajevo, — da izkupi njegove dične čine, kojih tragovi — u svih pokrajina, slavenski ostaju pozlaćeni.

Njegova revnost umie saći s vrhunca uzvišeni svetih i svietovnih znanosti i umjetnosti, tja do donjeg poda žića ljudskog, pa i poljodilsko stvari mudro upravljat, a prijaznostju svojom i društvene sastanke zamedljat.

Djakovo dobilo, je po njemu jednu sgradu, koja mal ako nije u ciloj Hrvatskoj jedina Kathedralna crkva u rimskom slogu podpuno izvedena. Mahje skoje strane gledao, oko ti nigdi nezapinje, već na svakom mjestancu ove veličanstvene sgrade rada opočiva; — buduće je na njoj umjetna ruka mudra graditelja, sve na mjeru lepote, čvrstoće, i ugladjena ukusa izvela. Nemoj se dakle čudit: ako se s ovom spojila preuzvišena duša veleumna biskupa. Kad ga motriš kako pomnjivo razgleda, dali je svaki kamen umjetno izrizan, i na svoje mjesto položen, kad ti strukovnom znanostju razlaže krasne prilike na lipu po otcu isinu Seitzu tako izvedene, da bi ih čio dan ljubio: onda se u tebi uzbuđi čvrsta vjera: da je ovaj muž od Boga izabran: da taj remek graditeljstva razvije. Monumentalnom ovom sgradom*) će se djakovo proslavljat, pa kad je učenog muža vješta ruka bude opisala, uzbuđit će se želja u Hrvatu i strancu: da je vidi, po kom načinu otvoriće se po djakovo jedno vrilo: iz kojeg će stanovnici i blago materialno crpiti. Ako se ostvare sve one osnove što su u plemenitoj glavi biskupa djakovačkog zasnovane, to će ovo trgovište skoro zasjati blagom duševnim i tvarnim. Neće to dakle G. urednice dvojiti: da mi je srcu teško palo, razstat se od ovaka muža, koga se rodoljubna briga izteže i na žalosnu Bosnu, gdje izkuplja vješto rukom opravljene crkvene starine. Tamo sam vidio skupociene kaleže, križeve, i kasule, s koji ma su Hrvatski i srbski kraljevi crkve kitili. Liepa je i slika — sbirka, od raznih slikarski škola za skup novac sabrana, i pismeno na čas svoje smrti narodnom muzeu zagrebačkom darovana. Koje ciena i korist i time će se ovećat, što će je Preuzvišeni darovatelj vlastitom vješto rukom opisat. Dakle na pročelu najglavnii narodni zavodah zato ustanovljeni: da se po njima razvija Hrvatsko duševno i tvarno blagostanje, sjače u daleku budućnost ime Jurja Josipa Strosmajera. Sreća mi je poslužila, pak sam tamo zatekao i našeg vrućeg prijatelja G. Nikolu Voršaka, sv. Jerolima u Rimu kanonika. Koji ide znanstvenim i umjetnim putem da nadoveže one sveze: s kojima su glasoviti 16 i 17 vieka slaviani, naše pleme s rimom spajali, da mu uciopu svetu i svietovnu nauku, koja je u rimu od siedih starina sjala, on mi je pripovidio: da naš sveti Otac premako neizlazi iz vaticana, ipak mal ako liepše noizgleda no 1869. Prigledosam i onaj manastir što ga je biskup djakovački zasnovao za odgoj fratarski svećenika namijenjeni za bosansku zemlju. Obradova o sam se veselom licu mladića, odsivajući nadom: da će svojim grudem upit duh slavianski, što će ga crpit iz svoje knjižnice u slovenski djelih dosta bogate, pak će o povratku ovim oduševljeni stvarat one zavode: iz kojih će Bosnu i Hercegovinu zasjat prosvieta i obraženost duševna i tvarna. Samo mi je žao što nisam mog vidit one mladiće: što se odgojavaju: da budu sviet-

*) Pol. Izom prigodom čemo i mi priobćit članak Glasnika Djak. u kom se obširnie opisuje krasota slikah u ovoj crkvi, izvedeni na lipu. Ured.

ujaci djakovosriemske biskupie tim većma: što sam im u ravnateljju G. Dr. Šagovcu našao muža iskustvom pokušanosti znanosti odlikovana. Komu izkreno želim: da mu uspješni načelo: razvit u sjemeništnom odgoju, osobnu samostalnost, uz društvenu voljnu pokornost. Vaš uvijek izkreni prijatelj.

I . . n.

M O J O J T I C I .

Skakućeš mi tico mala	Znaš ju izreć, ganut ćuti
U prozorku momu;	Mog srdašca nujna,
Pjevaš pjesma punu hvala'	I srećom mi obasuti
Rodu šokačkomu;	Rodna čuvstva bujna;
Izgovaraš rieću: „sloga“	Pjevaj tico rieću „sloga“
Sreći roda slavenskoga.	Slozi roda razdvojuoga!

Zašto si mi tako mila	Da se trse a nestrašo
K srdašcu prirasla:	U kolo što prije,
Naravna te zašto sila	Dje slavenske rode naše
Toliko ukrasla?	Sloge sunce grije:
Zato, tico! što rieć „sloga“	Rodu tico pjevaj: „sloga“
Pojiš s glasa šokačkoga.	Bud Slavenom svim od Boga!

Blaz.

D O P I S I .

Roterдам 28 kolovoza. I to je trgovačka Holandska varoš ko joj ni je dosta što je uz vodu posadjena, već je svoja krila nad neizbrojeni kanali razkrilila, i u svoje gujizdo uvela. Stanovnici su bogati ljudi broje se na 175,000, ima med njima priko 25 hiljada katolika i 75 hiljada nimaćah, koji se uvlače i u nidra Hollandie. Ovi premda su jim po jeziku rodjaci ko nama Slovaci, ipak nebi imadu i svinja, ipak vole mastit jila s maslom, zato našima nemogu goditi. Al buduće im je marva debela — to im je drobno i masno meso. Krave su im šarene, i to jel na bilom crne ili crvene šare, mali rogova, ipak različite od švajcarski. Ja sam prije mislio: da su to ljudi turobni, buduće se najviše od vajkada s trgovinom zabavljaju, al sam našo, da su i veseli. U Roterdamu smo vidili jedne svatove, koji u veće kad su so već kod kuće provešili, onda divojke i momci pet šest u jednom redu, poruke se uhvate na prid djuvegja i uevesta, pak se tako prate po svih ulica pivajuć i svirajuć. Čudan mi se vidio i ukop: košto u varosi običava biti imadu mrtačka Kola, al ta nisu na točkovi, već na sonice postavljena, pa tako se prati mrtac u groblje, koje je puno evičem po rodovi sadjenim. Imadu svoje narodno odilo što su prosti još zadržali i to najviše ženskinje, tih glava mnogo naliči ubradjaju naši mladah, samo što zlato nije ozgor već ozdol, a ozgor je bila široka čipka, koja zakrije glavu. Tako nakitjenih glava, dosta je vidit takodjer i kod varoškinja. Muškarci poljodilci nose čuju ili drugu kakvu robu ko i u nimačkoj. Mnogi uz to imadu cokole, s kojima čisme ili cipele zaštedjivaju; buduće su ne samo hgradovi postavljani sridom kudan kola idju kamenom, a široke staze cigljom, već i drumovi kamenom ili opekam. Cigla im je vrlo dobra al tanka i kratka, što je pametno jel se i u gradjenju boljma slaže, a na cesti ako se koja ožulja, lahko se izvali, i nova umisti. Veće crkve u znameniti gradovi imadu torne na sliku Babelskog, al ukusno zidjane, kanda je više torana jedan na drugom, al svaki višji jest uži. Poklem je njihova sva zemlja niska ravna, to je vidno: da zemljodilski život neleži na plugu već na živini. Imadu, raži, zobi, manje jećma i mnogo krumpira i silu nikog krupnog graha, krumpir imadu dobar i mnogo heldu, koja od ljuskre oguljena melje se na brašno, i spravlja se u nike lakumie koje kao vrlo dobre hvale. Suvaja ne drže, već svašta melju na vitrenjačam, koje su ovde višje nego oće u švabskoj, gdje koje su vrhu kuće sagradjene. Zemljišta su im drvotjem obsadjena, ridje svoćom, jel zemljišta ovim nisu prijazna, najviše jelovinom i gdje i gdje s vrbom. Šumo i madu, samo veliki posednici; ipak drva imadu svi — do voljno jel svaki svoju

*

livadu obsadljiva. Rieke im ne bisne kao naše, buduće da snagu gube dok do Hollandie dopru, al i ovima dojde ni koji put volja: da svoju snagu pokušaju, zato su je Hollandi s nasapi dobro opasali, i tamo kuda plamen nagiba nasap unutra uveli, da se o njemu brzina susbia. U silnih kanali imaju mnogo ribe, koje se donasaju i s mora. Da su katolici mogli bi lakkše postiti no mi. Kada čovik gleda te vode tako uredjene i uzaptjene, čudi se kako se je to moglo tako izvesti? No dolazi mu na pamet, da je to sve izvela svojina. Kad čovik zna: da je ovo baš njegovo zemljište, i to do vika dok ga zakonito uživa, onda misli o tom: kako će svaku grudvu ukoristiti, a lahko se složi u nakani sa svojim komšiom, buduće je i kod tog ista nužda. Ovako su postali jarci i prokopi, koji su izkupili vode ne da ih izliu, već da ih u redu sačuvaju. Kod nji se čiste i rike i kanali, jel oni nemisle da što je jedanput uredjeno, to je za sve vikove opravljeno ko naši. Poznajem dvie obćine gdje su jarke zato opravili da vodu izvedu: al poklem se za nekoliko godina voda skrila pod zemlju, to su jarke jedni zaozrali, a drugi zapuštili, i zato je proslih godina podzemna voda mnoge štete u Banatu i Bački napravila. Koliko bi u dolnoj Bački stekli liepih livada da se kanali oprave. Al tamo još neima svojine, jel neima zemljišta na kalup svojine pojedinim izkrojena. Pisak i vode stoje kod nas u naravnoj slobostini. Pruski švabo je svezo pisak da mu se nije slobodno na krilih vitra podignuti, a Hollanderac vode u jarke spremio — pak je mirna Bačka, jel tu se nekrade; liep bi čovik bio, ko bi odud znao konje izvest ili marvinče iztirat! Na drum mora izići gdjeće mu na put stati. Tu neima štete jel svakije svoje ogradio pa više puta uz jedan jarak i ovaj i onaj još i korlat metnio. Tu dakle pasu živine bez čuvara, i tako se dica nerazilaze za marvom, svinjam i ovacma ko naša, i ne zadivijače, već idu u škulu, i uče: kako valja umnim radom to sadržat što su otei stekli. Staje su im sve spetrene, i umivene kanda su ih vodom oprali i izčešljali.

Stari rodoljub.

U Bači 27-og Listopada. Kada se je i ove godine kao i obično škulska godina sa prizivanjem „Svetog Duha“ („Veni Sancte.“) odpočela; srbska omladina učećase na ovdašnjoj velikoj gimnaziji i opet se izkupi da vzpostavi družinu koja je pod imenom „Pupoljak“ poznata.

Pošto su se članovi upisali i kada se je družina osnovala, jednoglasno se donese zaključak da se bratja „Bunjevci“ i „Šokci“ koja se uče na ovdašnjoj gimnaziji i preparandiji u krug jednokrvi bratja pozovu, i da tako sa jednim sretom i dušom sa zajedničkim trudom i radom k željenoj ciele dodju. — A koja je to ciele? draga moja bratjo mislim da vam netriebam da kažem. Ciele koja ovu malenu i mladu družinu vodi toje, da se mladež upozna s maternjim jeziku, pa da nauči kako trieba u tom svoj narod poučavati. — Istina da je ova teška zadaća, a i toje istina da je ova družina još do sado vrlo malo rada prinela javnosti, no to se ni ne želi pa nebi bilo ni probitačno: jer javnost je ona pozornica na koju samo zrieli ljudi smiju stupiti, a naša omladina kao što smo već rekli samo se poučava: da posle sa tim sjajnije procvati kada od te mladeži zrieli ljudi postanu. Ima već takvih ljudi koji su ove neznatne družine članovi bili, a koji su sada veliki borei narodnje misli narodne prosviete. — Iz ti uzroka pronikla je ta misao: da se naša bratja Bunjevci i Šokci koji se na ovdašnjoj velikoj gimn. i preparandiji uče pozovu u bratinsko kolo, i da tako sa zajedničkim trudom željenu ciele postignu.

Uviereni smo da čedu se svojiski odazvati ovom pozivu i da čedu radostno i sa odanostju stupiti u krug jednokrvi svoji batra. — U toj nadi dakle draga moja bratjo da će te porušiti onu priepionu koja vas od toga tudji, pozdravljam vas u ime ciele roda i želim vam srietan rad i stalnu slogu. — Živila naša omladina! Živila naši Bunjevci i Šokci! *)

Gjena P . . . č.

*) Sve što se spaja, i sjedinjiva na duševnom ili tvornom polju, biva čvrstijim, stavnijim, izdašnjim, i plodnijim. Tko ovo shvaća ponajviše po duhu našeg vieka, i napriduje. Ured.

POČETAK DUSNA DANA.

U desetoj knjizi svojih ljetopisah pripovieda kardinal Baronij kako se je sklopio bilo neko društvo na utjehu siromašnih dušah. U tom društvu, koje mi bratovštinom ozivamo, veli, kako je bilo mnogo biskupah i svećenikah, koji su si preduzeli svake godine reći po četiri mrvicačke mise za svoju pokojnu braću.

Tertulijan, živivši u trećem stoleću, kaže doduše, da su kršćani njegova vremena obdržavali godišnju uspomenu mrtvih, te tu uspomenu uveo je i trierski biskup u svojoj biskupiji. Nu današnji dušni dan uspomene za sve pokojne uveden je istom u 10-om vieku. A početak toga dana sbio se, po crkvenu sgodopiscu o. Surija, na ovaj način.

Pobožni neki redovnik putovo je iz Francezke u sv. zemlju. O povratku svom iz Jeruzolima, veli, bacila mu ladju, na kojoj je plovio, bura morska na neki ostrv, dje je našao jednoga pobožnoga pustinjaka. On da mu je saobćio kako mu se dragi Bog dao spoznati, veleći: da pobožne molitve i dobra djela mnoge duše odkupljuju ili jim bar teške muke olakšavaju u očistilištu. Osobito, kako tim Bogu ugadja sv. Odilo, predstavnik Klunjske opatije Benediktinah, i svi redovnici njegova klostra, koji vrćimi svojimi molitvami pomažu sirotnim dušam u mukah očistilišnih.

Došavši taj pobožni redovnik u samostan Benediktinah pripoviedao je to sv. Odilu, a on podvostručio svoju pobožnost za pokojne duše, koje je ljubio nježno. Da po mogućnosti iz mukah spasi što više dušah, odredio je, da se u svih kloštrovih njegova reda obdržaje dušni dan svih pokojnih kršćanah dan iza Svih Svetih. Milostinjom kršćanah sv. misu želećih, uz molitve i dobra djela, da se prikazuju taj dan nekrvne žrtve nebeskoga Janjca, koje će pomoći trpećim dušam.

To se dogodilo g. 998.

Taj liepi, duhu crkve dolikujući, običaj našao je na brzo odziva po svih biskupijah; a sv. rimska stolica ustanovi dušni dan za sva vremena po svom katoličkom svietu na Odilov dan, 2-a naime Studenoga. Blaž.

POSLEDNJI MARONITA.

(Historička pripovjedka.)

V.

Za narod svoj umreti, — za dom i rod umreti, — Slavjanu stava je, Slavjanu dika je, Kad mu dušman preti!

Davno je već tomu, neko četvrt godine, kako Ljudevit XIV. franački kralj, da zakloni svoju kožu, vrka sultana Muhameda IV. na boj proti Leopoldu I caru austrijskomu. Dvista hiljadah momakah jaka turska vojska udari pod vodstvom krvna dušmana kršćanstva, velika vezira Kara Mustafa od Biograda opljačkanom Ugarskom pod bedeme Beča. Toj silnoj i biesnoj vojsci nemogaše slabi car, tražeći zatočišće u Lincu, da se opre sa 30.000 vojakah. Zašto pozove u pomoć njemačke knezove i vitežkoga poljaškoga kralja Ivana Sobjeskoga, koji sruše u plameu praha i kišu olova za krst častni i slobodu zlatnu.

U Ugarskoj sve što je oružje moglo nositi, pušku nabijati, topove paliti, sve se diglo na noge osveća da iza ledjah zasieda klanjateljem Stambula. U bezbrojnom mnoztvu obća ustanka junacki su riešavali mejdan slavenški djedovi naši. Hajdučkih bandah, vitežkih od oka momakah, prepuni bjelu stovječni luzi plodne Ugorije. Krv i smrt za vjeru i domovinu! biaše urezano u svakom sreću, utlačeno na svakom čelu, zakleto na svakom handjaru.

U Beču, osim sveobće obrambe, bje pod vojvodom Karlom samo 12.000 redovne vojske. Al ta je prama nepregledivoj turskoj prevlasti sićušna kaplja prama bezduomu morju!

14. srpnja u večernjoj pomrćini sjajili se turski šatori u okrugu od šest satih obhoda okolo naokolo po divnoj ravlini bečkoj, a sve ih nadsjajio veličanstveni čador velikoga

vezira, stojeći usred šatorah, kano sunce usred blistajućih zvjezdah. Sa tornja sv. Stjepana predstavlja ti se oku burno morje turskih talasah, valjajućih se u gorostasnom logoru pod čadorskim polumjesecom.

Gradjanstvo bečko pod grofom Štarembergom natjecalo se u junaštvu i uztrajnosti. I što je grad topovskih kugaljah obdan razorio, to se je obnoć nanovo popravilo.

17. srpnja zorom razvila se strahota bitke. — 4. rujna digoše Turci pod strašnom pucnjavom i grmljavinom dio grada, i raztepoše ga barutom u zrak. Kuće su se drmale, a prozori razpadali. Na grozovitu „Allah!“ viku porenuo je i nesetni Turčin k obkopom čvrsta grada. Vezirova sablja vijala se o čeu Turakah, hrlećih kroz dim i prah uz munje i gromove tutnjećih topovah sve bliže gradu. I on bi se, u najljućoj stisci i nevoљи, bio za nekoliko satih predao Turčinu na milost i nemilost, kad nebi bila ondje dje je nužda najveća pomoć Božja najbliža.

Prince Eugen Savojski, grof Montekukuli i naš viteški Zrinji, drugovi najslavnijih vodjah, što ih ikad poviest iztiče bili bi podlegli s častnim krstom turskomu polumjesecu, da se zlatnom zoricom 11. rujna 1683. sa šumskih obronakah Celave Gore nepomoli slavni Sobjesky sa svojimi hrabrima Poljaci. Što videć Kara Mustafa pada na zemlju, te sdvojan i biesan razčupa si kiku i bradu, i sve uhvaćene kršćane dadé poubiti.

12. rujna razvali vrata užasnoj sječi i groznomu krvoprolitju. Zatutnjila zemlja, zaglušilo crno nebo. Dim i plamen vijao se do nebesah. Strahotna bitka razvila se u svđ divjoj grozoti. Užasan jauk i lelek razlegavao se na daleko i široko. 25.000 junakah palo je na krvju poteklom ratištu. Dan se završi sjajnom pobjedom sa sjeverne i zapadne strane kršćanskog oružja. A još 13-a ni svitalo nije, stanu turski čopori bježati od nemila do nedraga. 300 topovah, sav cieni čador vezirov, na 10 milijunah u njem procijenjena blaga s tugom (konjskim repom) Mustafine moći dopadne rukoh Sobjeskovih.

Sad istom u žalostnoj cikih bjegunacah, u hrzanju i štopotu uzbiešnjenih konjah, u bezobzirnoj trki zaplašanih Muhamedanacah otvori se novo krvilište od prsah i iza ledjah „Allah!“ vičuća dušmana. Prva ožeže, Kurdok leže. Druga nepromaši Danda. A Ized, Mehmed i Solian utjerani udaviše se u Dunavu.

U strahovitoj graji i praskanju, u pucanju, metežu i progonu čuje se gojnu glas : napred junaci ! Osveta je to naša ! A svom vojnomu grmne rieč : Vladimire ! Vojvodo ! naša ! . . .

I u tom strahotnom satu u zabraškom predjelu zatutnjila uzdrmana zemlja a plamenom zabuktili gradovi : Kočole, Semće, Bioroda, Sakće i Kurde !

Tako se osveti Slaven oslobodivši biorodskoga osmidan ipak umrvšega tamničara i kurdske suzuje ; a stavlivši ucjenu na vrat odlomljeni, poturčeni sjemenu.

(Sliedi.)

Blaž.

PUKU ZA POUKU.

(od bb.)

H.) Nožna kupelj (kupka za noge). Takodjer jedno od obćenitih sredva. Služi osobito pri glavo bolji vrtoglavici, zujenju ili pištanju ušiu smušenju, žestokom suženju prsa zadušenju, teškom dihanju i sličnih prsnih nemoćih, želudačnih krčevih, grižah, boli u ledjih, poslje razhlade i pri navali krvi prema glavi i prsam, a takodjer za uztuk ženske dobe (vremena ž.) jedino pri curećoj hunjavici nije probitačno.

Ali malo je ljudi, koji znaju kako treba kupku za noge prirediti. Ako uzmeš odveć vruću ili predugo, tada može mjesto umiriti još više razpaliti. Pravilo je ovo : Smieša se topla voda sa jedno 2 pregršti soli, a pri naglih nezgodah još 2 lota stućene gorušice. Toplota vode neka nije veća, nego što je friško odojeno mlieko tako, da tek malo vrućinu osjetiš, kada noge unj turiš. Noge do listova u vodu zag-

muri i nedrži duže od jednoga četvrta sata, koje poslje kako iz vode izvadiš vunenom krpom pomljivo otari i proti razhladi osiguraj. Zato je najbolje u topao (ugrijau) krevet leći, da se nebi već pošli znoj suzbijo i tako se kupka bezplodnom učinila.

NOVINSKI GLASI.

† Dr. Iva n Dežman slaván Sin Hrvatske umro je u Zagrebu 24. p. m. u 32 godini svojeg života. Preranom ovom smrtju staje crnim zavijeno mjesto u zagrebačkom saboru, u književnom i liečničkom sboru, koje je pokojnik, častju i poštenjem, zauzimao. Nekaje tužnoj mladoj udovi, i trojim siročadima, u velikoj žalosti utiha : što ju svesrdno dieli sva Hrvatska. Neka mu je lahka zemlja, i uspomena kod nas viečnja !

— Velika je radost u Israelu : Kraljevsko dvore se sprema da se priseli u Budimpeštu na dulje vrijeme. A dvorskim uredima je izdana zapovied : da se pečati dosadanji izmieniu s takima — koji će dvoupravnu iztaknjivat monarhiju — austro-ugarsku.

— Novčana družina Rothschildova je priuzola ua se brigu ostvarenja zajma Ugarskog ; oduošaji će se samo onda ustanoviti, kada se burse od kracha bolesti oporavile budu. A doule će ista družina državi nužne svote predzajmati uz kamatu.

— Austrijski zemaljski Sabori sazvani su na viećauje na 26 dan studenoga, česi sada viećaju hoćel učestvovat.

— U galicii poljaci su izgubi li mnogo prostora političkog. Izabrani su na više miesta za poslanike rusini i židovi. Ako još i sad nevide : da je bolje sa svojim rodjeuim držat, nego s niemcem, onda će posviedočit : da neposiduju ni kaka svojstva za vodjstvo.

— Bečki kućah posednici se uzvrtili, buduće se ukućani dogovorili : da ako visoku ukućarinu nehtili obaliti, da će im odaje ostavit. Što sad mogu izvest, buduće se nalazi mnogo praznih staja koje se nude uz omanju cionu. Točak sibillin se okretje, sad su ukućani skočili u visinu, gdje su se prije kočili posjednici. Izpuujava se izreka Sv. Evangl. tko se uzvisi, ponizit će se.

— Porta se u pitanju bosanskom povlači, pero svoje ruke od uvriede nanešone austrougarskoj, i javlja : da će se uprava, što je grozna nasilja počinila, razvrgnit. No mi smo uvjereni : da će i ovaj par niemcu ostat pravo, što reče : „iza zla gore.“

— Kraljevska Tabla je sudila : da se protiv Ivanu Vidač, Josipu Kumbach, i Gaši Horvath upraviteljske viećničke, štedionice Josipo franjevske u Pošti povede kaznena obtužba. Vrieme je : da se i veliki hrsuzi povuku na sud, ne samo oni, što konje i volove krađu.

— Uzpostavljenje kraljevskog priestolja u franceskoj sa svim je zapelo o zadnjem pismu Gr. Chamborda, u kojem izjavlja : da on od kraljevskih prava ni dakle ne popušta, i neželj da se priestolje nalaže temelju po revolucii postevljenom ; jerbo ako bi se danas slabim pokazao, sutra bi već sa svim klonio. Usljed ove izjave, kani saborsha monarkična stranka gospodovanje Mak Mahona poduljit.

— Dobri Saski kralj posli dulje bolesti je umro, i kraljestvo sin Adalbert nastupio.

— Ugarski židovi viećaju kako bi se mogla u Pošti osnovati velika škula, u kojoj bi se izobražavali Rabini, koje su dosad ponajviše iz Prazke škole dobivali.

— Bečko ministarstvo u sporazumku s ugarskim je odredilo : da pridje u pomoć novčanim zavodom da se mogu oporavit od nevolje : koja prosiplje slabost, na obrt i trgovinu. O načinu još ni je konačno ništa osnovano.

— Porta će u jednom memorandumu svijetu izjaviti : da nije kanila uvriedit austrougarsku ; a ova će odkrit bošnjakom što su se tužili : da će kod Porte obranu naći, Paša se izmijenjiva i kajnakam iz Brkana, zalipieće se, dakle al neće se izliečit rane, sirotoj raji zadane.

— Sveti otac je izjavio razilazećim redovnikom : da

zkvh.org.rs

je njihov raztup djelo providnosti božje. Nastaeće vrijeme kada će se povratiti, al onda će triebat izoštrit povlastjeni zapt manastirski.

G A Z D A L U K.

Zalučba teladih. U ono vrijeme kada se prid naših govedah i čoporovih take prostore rastirale, ko u prastaro doba patriara Jakova, kad je mjesimca Josipa poslao da potraži svoju bratju koji pastirovaše, nije triebalo o tom vieaći: kako valja, živine odhranjivati, to je sve svojim naravnim putem išlo drugdaš je bilo mlika ko vode: i od onih mnogih konjah, marve, ovacah, našlo se i liepi ždribadi, teladi, i jaganjacah.

Al sad kada paše svakdi postaju uže i kratje, a potrieba sve veća nastaje, da se i jake živine za teret, i mesnaste, i mlikonosne odgojavaju, to ljudi pristaju misliti: da je gospodarstvo ona jedna struka: u kojoj nebi čovjek potriebovao svojeg uma, već bi dosta bilo samo ono naučit što je otac radio — pak da se zahrani kruhom, i zaodije ruvom.

Nužda goni čovjeka da razglaba, kako bi se šta i u gospodarstvu dalo tako izvesti: da bude manje tereta, a više ploda. No poklem su drugi narodi ove nužde prije osićali nego mi slaviani, to su oni davno uvidili: da je posli virozakona prva znanost na svijetu gospodarstvo, obradivanje zemlje, da se sve ono nabavi: što je za jilo, piće i odilo čovjeku potriebno.

Ovi narodi neprikidno mudruju i pokušavaju, kako bi šta udesnie i plodonosnie bilo, i kako što bolje po izkustvu upoznadu, to stave u novine u knjige, da se po svem svijetu raznese. Ovim putem dodje i do nas način, kako valja telad odlučivati, i to od takvih ljudih, koji se time sami bave.

Naši gazde koji nisu smatrali šta je mliko u jednoj kući, od davna su znali — da je po tele najbolje ako je s materom zajedno prosto puštano. Onda se zalučba lahko o kasnoj jezeni vrši. Al poklem će sve ridje postajati takve obćine — u kojima bi se dalo to održati, mora se drugi način uporabiti, i ovaj je da se telad priko 6 sedmicah prosta ostave, pored matere da po volji sisaju.

Al i to izkusni gazde za razap mlićni smatraju, i ovako telad odhranjivaju: kako se krava otelila, tele na suho olizala, pakje to ni koliko puta sisalo — tele uzmu od matere, i metnu ga u štali u tako ogradjeno mjesto, odkud izkočit nemože. Prve sedmice svaki dan ga puštaju pod mater da sisa pet puta, druge Sedmice, četiri puta u trećoj i četvrtoj sedmici samo triput, i to prid, mužom. Ako pak želimo dobro i snažno tele odgojiti, onda ga valja na sisi još 12 danah ostaviti al tako: da samo jutrom i večerom sisa. Doćim u jaslice valja mu pridstavljat diteljine — više puta svrućom vodom zamitjeno mekinje sa sećkom izmišane, kojim načinom navikne lagano na tvrdju piću.

A za ovo vrijeme i još za drugi 14 danah nikad se nepriveziva tele, već se slobodno ostavlja, da se po volji može micati, što je naravno i za cilu godinu veoma koristno — ako je prostora dovoljno.

A gdje je mliko skupo tamo naravno opet drugim načinom obhadjaju, kako se krava oteli — i oliže tele na suho — umah ga odnesu u drugu štalicu, kuda se mućenje nečuje, i kad se krava prviput izmuze mliko se odnese teletu friško i naviknjiva se tele prvi put da sprsta sisa — to mliko na dalje svaki dan kako je muža vršena i to za prve dvie nedilje njegove matere mlika mu valja dati piti triput u ovakih dielovih: prve nedilje priko jednog dana — na triput 4 funte ili 3 ice, druge nedilje 6 icah ili 8 funti i tako sporit uvik svake nedilje sa trima icama, za 4 ili 6 nediljah, ovim načinom se dobivaju zdrava i jaka telad. Ako pak toliko mlika nećemo da trošimo. Onda u mah za počmemo i drugih stvarih davati! Košto je prikrupa, dobre mekinje, utučene kudiljne pogače. Kojim načinom četvrte

nedilje može mu se mlićna hrana sa svim ukinuti.

Pokrovci. I kućne živine je Bog tako stvorio, da mogu iztrajati u svakojakom vremenju. Al čovieki h više puta pokvari. Čudit se mora svaki komu se um na razmatranje pokrenio, kad vidi da nikoji ljudi onda pokriju konje u zimno doba kad ih dekaju. To nije drugo već na konja silom bolest na vuć, pokruga onda kad si došo do stajališta, i iztari ga svega sa slamom.

Franceske novine izlazeće u Lionu vole: odjevajto se svilenima košuljama, svilenima čarapama, svilenima gaćama, pa se nebojte, ljudi! k o l e r e. Jamstvo nam je Kina, dje kolere jošter nebiaše. — E da, lako je nositi svilu, al daj mi si ju nabaviti!

Očistiti domaće životinje od gamadi možemo, po „G. L.“ gustim češljem, koj se svakiput umoči u lukšiju od pepela il sode prije, nego li se njim potegne po dlaci. A svakiput se opet izčupana češljem gamad tako odstrani, ako se češalj snova umoči u lug. — Znano je pako da nam domaća životinja najviše pati s vaših (uših), i s dlakarah (trikodektes) zvanih. Medju ovimi je dlakar pasji (trik. latus), dlakar kozji (tr. climax) i, dlakar kravji (tr. scalaris).

Osušene mladice za cieповe često putah, veli „G. L.“ nemožemo uporabiti radi duljega puta dok do nas dodju. Take mladice, koje nam se čine na oko suhe, stavimo pod vodu, a s vodom zajedno na sunce, a pri studeni u toplu sobu. Za 24. sata utaknimo je pri ladovini u zemlju. Jesu li sbilja suhe, neće se promieniti za 48 satih. Jesu li još životne, pokazat će za to vrijeme zdravo i svježe (friško) lice, te ih možemo ciepiti bez svake bojazni.

Blaž.

Stelja od zemlje. U niemačkoj gdjeje malo slame, ova se nestere pod konje, i marvu, već ovima postelju steru od zemlje. Na koju su već tako navikli: da je za bolju i zemljište koristniu nalaze, nego što je ona od slame bila, buduć zemlja vuškiu sa svim upie, i neda da se ove izgubi koja kapčica.

CIENJDNİK. Budinpešta 31. List. Vuna, sriednjofina 122 fr. sriednjojednostriž. 90—96 fr. bačvrjedstriž. 76—81 fr. češlj. 112 fr. tisan dvostriz. 73—74 fr. erdeljs. prva 101½—102 fr. vlaškicigaja 84—85 fr. svinji 31—34 n. lakši 31—33 n. M a s t. pešt, bez suda 40 fr. u sudu 42 fr. sjabane na zimski rok 39 fr. amer. 35—36 fr. S l a n i n a na zrčena 37 fr. dimlj. 35—36 fr. Š l j i v e. bosan u sudu 18 fr. sried. 17½ fr. niže 16¼ fr. srbs. 15 ¾ fr. G r a h. 4 fr. 80 n. sitan 4¼ maža. mak 10½ modar 11½ fr. aust mirov proja 3 fr. 86. 4 fr. 15 n. 82 fr. s o č i v o 5 - 7 fr. grašak 5½—6½ fr.

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Budimpešta 4. Stude. Žito ban. 81 fn. 6 f. 75—80 n. 87 fn. 7 fr. 40—45 nov. tisans. 81 fn. 6 fr. 85—90 n. 86 fn. 7 fr. 55—60 n. Stolnobiogr. 81 fn. 7 fr. 50—55 n. 6 fr. 86 fn. 7 fr. 80—85 n. — Raž 77—78 fn. 5 fr. 20—30 n. — Ječam. 66—68 fn. 3 fr. 20—40 n. Zob 45—48 fn. 2 fr. 5 n. — Kukuruz banat. 80 fn. 3 fr. 80 n.

Novac. Zlato. Dukat 5 fr. 51—53 nv. Srebro na ⅞ 8—9 fr.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 3-og Stud. : 4' 6" nad 0. opada.

Požun 3-og Stud. : 3' 7" nad 0. "

Vrieme: Liepo vlažno.

Poruke uredništva.

P e t r i n i a G. M. N. Povolji je bilo uredjeno, više brojeva nije izišlo. D j a k o v o J. J. Strpljivost, i neumoran rad, urodiće plodom, r. b. u D. Što se dalje toše, dilja, gladi, bude svetlie.